

A „Vasárnapi Ujság“ hetenként egyszer egy nagy negyedréti iven jelenik meg. postai uton a „Politikai Ujdonságokkal“ együtt csupan csak 3ft. pp. Az előfizetési díj a „Vasárnapi Ujság“ kiadó-hivatalához (egyetem-utca 4. sz.) bérmentve utasítandó.

Szeberényi János.

Ha átlépjük Magyarország határát s ha csak a birodalombeli szomszéd tartományokat járjuk is be, egy dolgon sem csudálkoznak annyira a szomszédok, mint, ha elbeszéljük nekik, hogy hazánkban nemcsak majd minden városban, hanem tömérdek faluban is többnyire két, három, sőt négyféle felekezet templomait szemlélhetjük, sokszor a legközelebb szomszédságban. Ha pedig bejönnek hozzánk az idegenek, még jobban csodálkoznak az Isten imádás ezen békés különféleségén, meg nem foghatván egyszersmind, hogy ezen különben szenvedélyesnek, sőt néha többnek is híresztelt népség egymásra nem borítja az egyes és kettős keresztet, a csillagokat és kakasokat, mik a tornyok tetején megannyi külön nyájukat jelképeznek. Nem gondolják meg, hogy a mi szenvedélyességünk rég megszűnt illy tárgyaknál nyilatkozni.

Ez utóbbi így van, nem lehet tagadni. S e tény oka nem az úgynevezett *türelem* (tolerantia), melyet másutt úgy diktálnak, melly sokszor mindkét félre lealázó, de ott nem is képzelhető, hol a törvény vallásbeli egyenjogúságot hirdet; oka nem talán a *törvények szigorúsága*, hol a büntetéstől félelem tartja féken a kedélyeket; de nem oka a *közönyösség* sem, vagy a vallásiügyek iránti elhidegülés, mert mutassatok országot, hol a vallásbeli buzgóságnak sőt áldozat-készségnek, annyi és olly nagy-szerű példáit jegyeznék fel, mint — Istennek hála! nekünk jutott a szerencse épen napjainkban? — Bárki mit mondjon, egy neme ez a *felvilágosodottságnak*, bizonyos magasabb értelmiségnek, mellyet nemcsak könyvekből olvastunk, nemcsak az iskolákban csepegtettek belénk, hanem mellyre megtanított a hosszú gyakorlat s a mesterek mestere — az élet maga! Volt nekünk s van még több más illy, idők és tapasztalat által érlelt józanságunk is, mellyet valóban kár volna egyébbel fölcserélni, s mellyet ápolni, mellyre adandó alkalommal figyelmeztetni, nem fogunk megszűnni. Legyen mindenki buzgó hive egyházának, de lakozzék benne gyöngéd figyelem is a máskép hívők irányában.

Mi tisztelettel viseltetünk mindenki iránt, ki azon körben, mellybe Isten rendelé, megtevé kötelességeit s időnként felfrissítjük emlékét mindazoknak, kiknek működése áldásteljes volt a közügyre, jött légyen az bármely osztályból s oldalról.

Az ez idén elhunyt Szeberényi János az ágostai evangelikusok egyik kerületének volt nagyérdemü superintendense vagyis püspöke. Ha nem is közhasznu működésének, legalább életrajzának főbb töredékei a „Néptanítók könyve“ után a következők:

Született az 1778-ik év utolsó napján Árvicegyében, Nagyfaluban. Szegény sorsu szülői, a szomszéd falu lelkésze és tanítójától késztetve, Rozsnyóra küldték az ottani gymnasiumba, honnan Késmárkra, Eperjesre s innét Pozsonyba költözött. A tudomány után sovárgó lelket nem rettenté el céljától a sok nélkülözés és küzdelem. Némethon egyetemei, különösen az akkoriban legnagyobb hirben állt Jénába jutván, ott részint a sanyarúan megtakarított néhány forinttal, részint egy jó lelkü pozsonyi kereskedő kölcsön nyújtott százával két évet töltött. Visszatérve, a pozsonyi lyceumon egy évig tanított, részint a nyilvános iskolában, részint az említettük kereskedő magán házában. Innen nyitra-szerdahelyi, s három év multával a koczhanóczi (Trencsinmegye) egyházban működven mint lelkész 9 évig, 1819-ben a szokott próbabeszéd nélkül Selmeczre hivatott. Nem sokára mély tudományossága, szónoklati kitünősége, és az akkori kényes helyzetben tanusított ritka tapin-

Szeberényi János.

tata, alesperesi, főesperesi és a bányakerületi superintendenséi jegyzői hivatalokra szolíták. 1834-ben a bányakerületi egyházak superintendensévé majdnem egyhangulag megválasztatván, ezen terhes hivatalt egész 1849-ki február 10-ig viselte, a midőn az idők viszontagságainál fogva lépett le arról. A selmeczi főiskola, mint a bányakerület egyetlen főiskolája, általa s egyedül az ő lankadni nem tudó tevékenysége által alapított, épült s virult fel. A fölvidék egyik fő hiányán segitendő, buzgó ohajtása, főbbjeink alapítványai

és a kerületi pénztár segédelmével teljesegett, a midőn 1837-ben egy rendes, kizárólag a magyar irodalom s nyelv érdekeit képviselő tanszéket állíthatott, rendes magyar tanárral.

Nagy kerületét több év során mint látogató püspök beutazván, a 300-at túlhaladó egyházak közt nincs egy, mellyben Szeberényi Jánosról ne emlékezzenek. Ez az ő munkás életének aranykora volt.

Csodálkozásra ragadá e körutjain kísérőit azon tapasztalás, hogy az egyes egyházak viszonyait, érdekeit, árny- és fényoldalait, a legrövidebb idő alatt kipuhatólván, annyi remek beszéddel lépett föl, a hányat rögtönöznie kellett. — Ez időbe — különösen 1838-ra — esik az ő hittudorrra kineveztetése a jeni egyetem által. Részint nyomtatott művei, részint a nevezett egyetem tanáraival s több tudós társaságokkal folytatott levelezése, jó hirben tartották fenn nevét a tudós német külföldön a legújabb időkig. — A hitjelöltek s a lelkészi pályára fölszentelendőket szigorral s mégis atyai kegyességgel 16 évig vizsgálván, 100 számmal vannak azok, a kik általa az Úr szöleje munkásainak fölavattattak.

A mi írói munkásságát illeti, az ő kora viszonyainál fogva, s különösen, hogy magyarul írni későn tanult, a tudós német külföldi leginkább egyházi s literaturai lapokkal állt tevékeny összeköttetésben.

Püspöki hivatalát a klasszikus latinon irt „Schola“ című munkájával kezdé meg; — bevégzé, midőn a viharos 48 előtt a „Corpus maxime memorabilium synodorum in Hungaria“ című könyvét sajtó alá bocsátotta. Nem egyszer nyilatkozott ezen utóbbi mű készülté alkalmával: *Hattyudalom ez!*

Hivatalos köre terjedtségénél fogva, levelezése legterjedtebb vala, és napjai legnagyobb részét irással tölté. Az ő főpásztori hivatalos iratai, levelei, nem különben a gyűléseken tett jelentései maradandó becsei! — Ezek mellett ő maga folytonosan haladt, tanult, a legnagyobb érdekléssel s ifju lélekkel kísérte élte alkonyáig a bölcsészet, a theologia és a természeti tudományok újabb fejlődéseit.

1857. mart. 11-dikére esett volna az ő lelkészi hivataloskodásának félszázados ünnepe. Az ő kívánsága szerint a legnagyobb csendben: halás selmeczi egyháza a legünnepelesebben ohajtotta megülni. Ő engedett, nem minden bus sejtelen nélkül, hogy mást határoz az ég. Az 1857-ik év első napján — s így 78-ik éve első napján is — bár rosszul érezve magát, érdekléssel s hatástelten predikált a 128. zsoltár nyomán „azon készletről, melly minden keresztyén családnak a beállott új év utjára szükséges, hogy boldog lehessen;“ délután ágyba kellett feküdni. Fekvő betegsége első heteiben még több levelet irt; a midőn baja mindinkább növekedett, mindinkább keresztyéni odaadással rendezé dolgait, s hátramardottait előkészíté az általa sejdített végelválásra. Febr. 8. és 9-én legnagyobb fájdalmakat szenvedett. Este felé fájdalmai szüntek. A naptárt kérve, pápaszemeit föltéve, mondá: tehát holnap lesz az ominosus februar 10-ke. Kérdéseire a körülállóknak, fáj-e valamije? ezeket mondá: „Nem mondhatnám, hogy valamim fájna, de belsőmben a küzdelem kimondhatlan; — ezt azonban elébb utóbb mindnyájának ki kell küzdenie!“ — Elaludt s aludt néhány óráig esendesen, míg mindig halkabb lön lehellete. — Reggeli két órakor tiszta lelke új életre virradott.

Ifjuság.

Az ifjuság sebes folyam,
Melly virágos völgyben szalad;
Ha kiárad, elsodorja
Az ott nyiló virágokat.

Öregség.

Az öregség nagy terebélyes fa,
Mellyet ifjukorunkban ültetünk;
Ha gondosan ápolgatjuk, egykor
Hős árnyéka enyhet ad nekünk.
Vida József. *)

Ritka önmegtágadás.

Péter uram a kocsmából
Késő éjjel megy haza,
Es utközben fel-felajdul
Káromkodva — mi baja?
Éj! csekélység mindössze is:
Földhöz ütötte a bor,
Es fejét a falba vágta,
Maga sem tudja, hogy hol?

Jó kis lecke volt ez neki!
Tudom, nem felejtí el,
De fel is tette, hogy többé
A kocsmába nem megy el.
Pedig a mit Péter uram
Egyszer szentül megfogad,
Azt ugyancsak meg is állja
Híven, török vagy szakad.

Péter uram rendíthetlen,
Szilárd férfi, annyi áll,
Uralkodik szenvedélyén,
Mint valami kis király.
Nem csoda hát, hogyha másnap,
Kialudván mámorát,
Szilárdsága érzetében
Kisérteni ment magát.

Elhalad a kocsmá előtt,
Hol még tegnap is ivott;
— Notabene: más kocsmába
Járni sohasem szokott —
Es előtte nagy kevélyen
Háromszor is elhalad . . .
„Péter uram, jöjjön csak be!“
De szavához hű marad.

Végre hazafelé fordul
Péter uram szárazan,
Homlokán a diadalnak
Fényes dicssugára van.
„Terengette! — töprenkedik
S kupáján nagyot vakar —
Megmutattam a világnak,
Mit tud Péter, ha akar!“

„De már érzem, hogy heviti
Torkomat a dicssugár;
Itt egy kocsmá, betekintek,
Nem a világ egy pohár!
Illy megerőtetés után
Megillet az áldomás.“
Es a mint szólt, ugy cselekvék...
Ritka önmegtágadás!

Vida József.

Az istenhegyi székely höseleány.

Elbeszélés írta JÓKAI MÓR.

(Folytatás.)

Szép emlékezetben van bizony nálunk még mai napiglan is a tatár ő kegyelme; ha valakit nagyon megakarunk átkozni s resteljük magát az ördögöt fárasztani vele, azt mondjuk „vigye el a tatár!“ annyit jelent ez, mint mikor sógoraink azt mondják: „vigye el a kakukk.“ Náluk bizonyosan a kakukk tehetett olyan nagy pusztításokat, mint nálunk a tatár.

Egy egész esztendő mult már el, hogy a három orru khán megjelent Aranyosszékben s még mindig nem ment ki belőle. Ott telt, ott nyaralt; a hova letelepedett, onnan meg nem mozdult, s úgy körül fogta a várat, hogy onnan még a madár sem repülhetett ki.

Az atyási várban pedig már az év multán fogyni kezdtek az élelmi szerek; akármilyen bölcsen összeszerzé is azokat Lóna jó eleve, annyi száj felemészté most. A jó székelyek váltig mondák neki, hogy ereszze ki őket a tatárookra, majd fele elesik ott a csatában a kenyérfogyasztó népnek, a másik felének aztán könnyebb lesz megélni a maradékból; de Lóna mást gondolt s nem hallgatott rájuk.

Az egész év leteltében alig látta valaki néhány pillanatra Szendilét, mert hiszen Lónának volt mindig dolga. Harezban, örkődésben telt egyik nap a másik után, Lóna nem maradhatott el abból, s a szelid arcú Szendilének nagyon ritkán jött oly napja, a mikor Adorjással buslakodni összeülhetett, megkérdezve tőle: ezt meg ezt a sebet mikor kapta? pedig hiszen ő is ott volt, a hol azt szerezték. Egyszer azonban Lóna maga is egy nyillővést kapott balvállába s a míg az a seb be nem gyógyult, addig nem volt szabad Adorjásnak Szendilét látni, mert hiszen az által el lett volna árulva a titok.

A szolgálat éve tehát lejárt; Adorjás híven teljesíté minden jó szót, pedig hej sokszor nehéz volt annak a vége s halálos volt eleje és vége. A mint tehát az év elmúlt, Adorjás mondá Lónának, hogy ő híven szolgált, tehát várja maga részéről a jutalmát.

— Jól van: monda neki Lóna: Szendile a tied lehet, hanem akkor én is kénytelen vagyok férjhez menni, mert szent fogadást tettem, hogy a mint Szendilét elveszi valaki, én sem maradok hajadon. Minthogy pedig életemben kéröm csak egy akadt, az az egy is Vasfejű Ribarcz: tehát láss hozzá, hogy add tudtára, miként hozzá megyek már, ha értem jó; de nagy násznépet hozzon magával, mert sok a vendég — itt a váron kívül. Ez az utolsó jó szóm hozzád.

Adorjás azt felelte rá, hogy „meglesz“ s nem szaporított több szót e miatt.

Este felé meglátogatta őt Szendile: soha sem volt még oly kedves, olyan szives Adorjásához, mint ez órában, elmondta neki, hogy ők millyen boldogok fognak lenni, kivált ha Lóna néne is férjhez megy Ribarczhoz s a tatároktól is megszabadulnak.

Adorjás sokat tudott volna erre felelni; ugy is látszott, hogy a leány szeretné kivenni kedveséből: vajjon mit fundál az most magában? nem dönti-e magát a Lónától kapott utasítás véghezvitelével valami oktalan nagy veszélybe? de az ifju arról mind nem beszélt neki semmit, csak szerelmes dolgokat mondott, csak örömet és boldogságot rajzolt elé, de hogy mint jutnak e boldogsághoz, arról egy szót sem szólt neki.

Mikor késő lett az éjszaka, akkor alunni küldé kedvesét Ador-

*) Utólagosan kijelentjük, hogy a V. U. mult 27. számában közlött „Bus leány“ című költemény szerzője **Könczöl Janos** Pesten.

ján. Egy óra múlva azután Lóna jelent meg hadi köntösében, a szokott örvizsgálatot megtenni a várfalakon. Nem maradt egy sáncszégelet, egy kijárás, melyet mindenkor maga meg ne vizsgálta volna s az öröket minden három óra közben saját maga váltotta fel ujjakkal.

Mikor ő is szobájába tért rövid álmának adóját leteendő; akkor Adorján kettőt a legbátrabb székely ifjak közül magához szólítva, előadá nekik kifőzött tervét, mely szerint Ribarcz az atyási vár veszedelméről tudósítva legyen, s ha még ereje van és kardját emelni bírja, vagy maga is hollók étele nem lett ebben a zürzaváros időben, siessen annak felmentésére.

Mint mondtam, a várból ugyan madár sem repülhetett ki, nem hogy élő ember szökhetett volna keresztül az éber tatárok csordáin, kik lovaik hátán alusznak, s megérik a szagáról az idegen embert; nem hiába van kutyafejök.

A várbelieknél azonban az ostrom ideje alatt az a szokás volt, hogy ha történetesen halottjok esett, nehogy az udvarban temetkezés még dögvészt hozzon a bentlakókra, a holttestet szépen vászonba takargatva, lebocsáták kötélén a falakról; a hol azután a tatárok rá akadtak s természetesen ott nem hagyták, hanem fogák s belökték az Aranyosba.

Ezt a székelyek sokszor elnézték s abban mintegy közösen bevett szokásban, egészen meglátszottak egyezve lenni.

Adorján tehát azt monda a két székely ifjunak, hogy takarják őt, mint halottat, a terítő-lepedőbe, s bocssák a várfal alá; majd ha a tatárok igyen őt is a vízbe hajtják, egy ideig a víz alatt eluszik, azután majd meglátja, merre szabaduljon?

Ez bizony jó lesz, helyeslék azok is, s akként tevének, a hogy Adorján mondta nekik, betakarták őt a szemfödélbe s leereszték a várfal alá.

Lóna csak akkor tudta meg e vakmerőséget, mikor már a tatárok el is hurezolták az ott talált Adorjánt s a jó leány ugy elfelejtkezett egyszerre magáról, ezt látva, hogy a földhöz vágta magát, és sirt, és átkozta az eget és földet és saját bolond esztét, ha Adorján meg talál halni.

A székelyek bámultak rajta: hát hiszen mi dolga ő neki Adorjánt siratni? ha mégis Szendile siratná; aztán meg nem is történik annak semmi baja; elviszik, a vízbe dobják, onnan meg majd kiúszik rendén.

De Lónának nem ment a tettetés többé. Ki akart rohanni egy maga Adorján után, hogy ő is meghal vele együtt, míg aztán le nem beszéltek, hogy épen az volna legnagyobb baj Adorjánra, ha a tatárok észrevennék, hogy a várbeliek nagyon törődnek vele. Ebben Lónának is meg kellett nyugodni; átlátva, hogy a székelyeknek igazuk van. Éj, éj no, hogy a legokosabb asszony sem tud az eszének parancsolni, mikor szerelmes.

Baj volt pedig Adorjánra nézve, de nagy!

Mert igaz, hogy a tatárok a vízbe szokták a székelyek halottait hijigálni, hanem elébb tudni szerették, hogy igazán halott-e az, vagy csak tettető szökevény?

— E végett a holttestekkel furcsa próbákat állattak ki, a miket eleven ember nem igen szokott kiállni: töviseket szurdaltak a körmei alá, égő parázst tettek a tenyerére, ha erre sem ébredt fel, akkor aztán hagyták uszni.

Ennél ugyan egyszerűbb bizonyosága lett volna a halálnak, ha a holttest fejét elvágják, de a tatár vallása tiltja a holttestek megésonkítását: azt mondják a tatárok, hogy az olyan ember kardjának az éle, ki holttestet sebesít meg, minden vágásban kitörlik.

(Folytatás következik.)

A szökött-katona. *)

Egykor volt egy katona, ez pedig szolgált sok ideig, tehát már most raportozott, hogy adnának neki obsitot; de nemhogy obsitot kapott volna, hanem kapott a sok raportozásért jó ötveneket.

Már most gondolkozik, mitevő legyen? tehát azt tette föl magában, hogy elszökik. Megy már mint szegény katona-szökevény, s egy erdőbe ér. Az Ur Isten pedig parancsolá Péternek, menne eleibe azon katonának, van neki három krajczára, ugyan fog-e adni. Itten eleibe kerül Péter s mondja: Édes ur, a mivel megáldá az Isten, segítsen. — Szegény legény vagyok, mond a katona, se égen se földön nincs több három krajczáromnál, ezt is oda adom. — Ezzel elment Péter, kérde az Ur Isten: no hát adott-e valamit? — Ide

adta mind a három krajczárját, a mennyi volt. — No, Péter, most kerüj megint eleibe, s kérdezd: ugyan mit kívánna az Istentől. — Mond a katona: Szegény koldus én nem egyebet, egy szép fehér kenyeret a mi mindig fris volna és soha el nem fogyna, és kulacsot tele jó veres borral, hogy akár mennyit innám, még se fogyna ki belőle soha, hanem mindig tele volna, és egy sonkát, mely hasonlókép ne fogyna. Ezzel elment Péter, kérde az Ur Isten: no Péter kérte-e a katona a lelkiüdvességét? Dehogy kérte, dehogy kérte; nem kért egyebet mint egy fris szép fehér kenyeret, mely soha el ne fogyjon, hasonlókép egy olly sonkát s ollyan kulacsot tele veres borral, mely mindig tele lenne, ha akármennyit innék is belőle.

Megy a katona az erdőben, hát lát maga előtt egy szép fehér kenyeret, néz kétfelé, nem látja-e valaki, azzal csapja a hóna alá és megy tovább; itten megint talál egy zsiros tarisznyát, s abban egy sonkát, ezt is a köpenyeg alá kanyarítja; ismét megy tovább, talál egy kulacsot tele borral; hasonlóképen ezt is vitte magával. — Ismét mondja az Ur Isten: menj még, Péter, azon katona eleibe s kérdezd: ugyan mit kívánna még az Istentől; talán majd fogja kérni a lelkiüdvességét? Elment Péter, látja a katona hogy jó utána valaki, és kiabál hogy várná meg; feleli a katona: nem várlak, mert én nem láttam sem kenyeredet, sem kulacsodat, sem sonkádat. Semmi módon nem akarta megvárni, eleget mondá Péter, hogy ő nem keres sem kenyeret, sem sonkát, sem kulacsot tele borral; de mégis beérte. Mikor utólérte, mondá Péter: Ugyan, katona uram, mit kívánna az Istentől? — Nem egyebet biz én, hanem egy ollyan pipát, melyből a dohány soha ki ne fogyna és mindig égne és egy olly zsákot, hogy ha mondanám valakinek: bujj belé, tehát mindjárt bele kellene bujni, s egy olly furkót, hogy ha mondanám: üssd, furkó! tehát ütné mind addig, míg nekem tetszenék. — Visszatért Péter, kérdezi az Isten: no hát kérte-e a lelkiüdvességét? — Legkisebbet sem hozott elé a felől, hanem akarna egy pipát, mely mindig égne, s egy olly zsákot, hogy ha valakinek mondaná: bujj belé! tehát akárki lenne, belé kellene bujnia, s egy olly furkót, hogy ha mondaná: üssd, furkó; ütné mig az ő kedve tartaná.

Megy a katona az utján, megtalálja a pipát, és már akkor is égett, és egy zsákot furkóval. Megy mendegél mint szököttkatona, elér egy várost s belé ment; ottan hozat magának egy itcze bort, megiszza, s látja hogy napvilágnál már nem messzire mehet, mivel estve felé van az idő; mondja tehát a korcsmárosnak, adna szállást éjszakára; de a korcsmáros megmondá rövideden, hogy neki helye nincs, hanem ha tetszik, menjen a palotába, hol, míg élt, a király lakott, mert mióta meghalt, senki sem lakhatja a palotát. Feleli a katona: magam is az illyféle helyt szeretem. Mindjárt bejelenti a városkapitányának a korcsmáros, hogy nála volna egy ember, ki a palotába akarna szállani; azonnal parancsolák, hogy enni s inni valót készítsenek be neki. Még napvilágnál behordtak enni- s inni valót eleget azon szobába, hol ebédelni szokott a király életében. A katona elment tehát a palotába, evett és ivott a mennyi szemének szájának tetszett, s mivelhogy estve volt, gyertyát gyújtott. Eljött már tizenegy óra, hallja a nagy larmát a konyhában, látja, hogy bejön egy inas és látja, hogy ott volna a katona. Takarodjál, innen, kiált hetykén reá, és pedig minél hamarabb, mert különben életeddel lakolsz. — Bujj a zsákba! — Itten mindjárt bebujt az inas, s a katona mondá: üssd furkó, s a furkó ugyan csak páholja ám.

Mikor gondolta, hogy eléggé megverte, mond: elég! de a zsákba azért ki nem bocssátá. A szakács már nem tudta hová lett az inas, tehát meg akarta látni, hol maradt olly sokáig. Bemegy a szobába, hát látja hogy a katona csak maga ivogat; mondja neki: takarodjál innen, mert mindjárt szétzaggatlak. — Bujj a zsákba! kiált a katona, s ujra kezdé döngetni a szakácsot is a furkóval; az inas pedig behuzta magát a zsáknak a csucsába.

Egyszer itt jó a király a sok ördöggel, s mindjárt parancsolja, hogy kotródjék minél hamarább. Látják, hogy meg sem mocczan, mondja hát egy a többi közül: mit könyörgünk neki? szaggassuk szélyel. — Be a zsákba mind! üssd, furkó! kiált a katona, s a furkó ugy elszakolja őket, hogy utózára maga Pluto is könyörgött, hogy kérjen tőle a mit akar. — No illyen teremtetted, ha megadod a mit kérek, ugy kieresztelek. — Kiereszti: No mást nem kérek, hanem egy pár lelket; veletek megyek egyenesen pokolba s magammal hozom el.

Megy velök együtt a pokol felé, elérik, bemennek, hát látja, hogy mi csoda rosz trakta volna ottan, egy nagy kádban látja, hogy olajban mint főzik a lelkeket; belévágja a zsákját s kilenczvenkilencz lélek kapaszkodott reá. Megy már velök kifelé; mihelyt három mérföldnyire hagyá a poklot, mindjárt bárányokká váltak a lelkek. Menten juhász lett a szököttkatonából.

Órzi már a lelkeit kik juhokká váltak volt; egykor mond az ur Isten Péternek: Menj el a katonához, kérd tőle azt a kilenczven kilencz lelket, melyet juhokul óriz, de magát meg ne vedd. Elmegy Péter, előtalálja a katonát, s mézárosnak adta ki magát s kérdezi tőle: eladó-e a juhok, juhász? — Eladók. — Hogyan adod? — Magammal együtt három pénzért. — Nekem kendre, juhász, nincs szükségem, hanem csak a juhokra, mert juhászom van. Feleli a katonából lett juhász: máskép nem adom. Elment tehát Péter az Ur Istenhez, megbeszélte: Nem adja, máskép ha csak őt is meg nem veszem. Menj vissza és mondd neki hogy hagyja odáig hajtani a juhokat, hová te akarod. Vissza ment tehát Péter és mondá: no, juhász, én megveszem veled együtt, hanem hagyd odáig hajtani, hová nekem kell. — Rá áll a juhász; elérik tehát a menyország kapuját, beolvassa a juhokat Péter; mikor már négy vagy öt lélek lett volna hátra még, mondá Péter, csak hogy a katona kieresztessek: nézd, még egy amott a bokrok közt maradt. Hátra néz a juhász, mire visszatekint, hát márcsak az utolsó volt kívül, annak birtelen megkapja a gyapját s az berántá a kapun. Itten Péter eléggé akarta valami módon ki tudni a menyországból, de gorbombáskodni még sem mert vele, félvén hogy a

*) Gaál György épen most megjelent magyar mesegyűjteményéből. Kiadták Kaszin-Gábor és Toldy Ferencz. Igéretünk szerint közöljük e becses mutatót. Szerk.

zsákba bujtatja; végre nem tudván mit csináljon vele, megy az ur Istenhez s megjelenti, hogy a katona bejött a menyországba, már most mitevők leszünk vele? Feleli az Ur Isten: Porrá változtatom testét, s ereszték egy nagy szelet reá, hogy innen kihordja. Porrá változtatá tehát a katona testét, s egy nagy szél által mind elhordatá. Már most hogy valami hasznát vegyék, silbakra állíták, hogy vigyázzon és senkit Péter hire nélkül be ne ereszszen. Ő tehát már a menyország kapujánál volt mint űr; mikor jöttek a kapura, kérdi: ki vagy? — Feleli: lélek. — Kérdi: mi voltál? voltál-e katona? ha azt felelte: nem voltam: Várakozzál, ugymond, mindjárt hívom Pétert; ha pedig mondá, hogy katona volt, úgy magától beereszté. Észrevette Péter, hogy felesen jöttek be katonák a menyországba, megfosztá tisztségétől, s a katona lelke álmás nélkül maradt, mert látták, hogy semmire sem lehet vele menni.

A királyi palotában nem volt többé semmi láрма, lakhattak csendességben. Eleget várták a katonát a városbeliek, de semmi hirt nem hallottak felőle. Mivel azután nem látták többé sem őt sem a királyt, ki ezelőtt két évvel meghalt, hogy kísértene, tehát mindenki azt gondolá, hogy arra várakoztak az ördögök, hogy ezt a katonát kaparithassák körmük közé.

Magyarország megalapítása.

Azon népek közt, mellyeknek lakhelyeit keresztül vándorlották a magyarok, különféle viszonyok között, — némellyekkel t. i. barátságos összeköttetésben; másokkal harczolva, s ekkint majd mint győztesek adó által megengesztelve; majd meg mint meggyőzettek tovább kényszerítve, — jutottak 889-ben a mai Galicziába a Kárpát-bérczek északkeleti tövéhez. Azon tér, mellyen átköltöztek vala, Volgántul egészen a Kárpát hegylánczáig, dél felől a Fekete tenger és Dunáig, északról pedig egész Kiewig terjed. Területe 8000 magyar négyesög-mérföldet könnyen felülhaladhat. — A népek, mellyek ezen földet lakták, nagyrészt velők rokoneredetűek, a kazárok, kunok, uzok, bessenyők, bolgárok és oroszok valának; végtére közel már a Kárpáthoz a székelyekre, egy hun származásu nemzetre találtak, melly Attila halála után a hegyek közé vonulván, ott biztos menedékhelyet talál. Többen ezen népek közül részint mint egyesek, részint nagyobb kisebb csapatban csatlakoztak hozzájuk (igy három kazár néptörzs *kabarok* nevezete alatt.) Más részről arról is tudósítottunk, hogy sokan közülök a főseregtől elválva, másfelé verettek; millyekről is a biborban született (porphyrogenita) Konstantin császár mint egy egész néposztályról tesz említést, melly Perzsia felé huzódott. Ezekből látjuk, hogy eldőldeink vándorlása igen terhes lehetett. Nem is vezette már őket új hazájokba az agg Almos, hanem fia *Árpád*, ki már előbb a főhatalommal felruházottat.

Végre átkeltek a Kárpátokon, s kiterjedt szemök előtt ama szép magyar föld, a legkedvezőbb éghajlat alatt; bájoló változatosággal dús hegyek- és völgyekben, dombokban és rónaföldekben, tavak-, folyók- és patakokban; mindenütt ezen éghajlat termékeinek majd minden adományival gazdagon megáldva; kedves és kellemetes a szemnek; nagy hatása a kedélyre; ellátva mindennel, mi az embernek élete fentartása- és javítására, és szellemi tökéletésére szükséges. Ide érkeztek legelső helye vala Bereg és Ungvár vidéke. *Munkács* városa, a végbevitt sok munka után így nevezetve, még mai napig is fentartja emlékét azon fáradozásoknak, mellyeken által kelle esniök, míg új hazájokba érhetek. Innét kezdték a magyar föld meghódítását, mellyet akkor több tót, bolgár és oláh eredetű népségek birtak.

Ezen nemzetekeli harczolásuk a magyar történetnek legérde-

kesb és legdicsőségesb részei közé tartozik. Már akkor olly hathatós volt ennek emléke, hogy sokáig nemzeti dalaik főtárgyát tévé. Valamint a britannok védelmezése az angolok és szászok megtámadásai ellen Arthur király- és lovagairól szóló mondákra és dalokra; — valamint a nagy népvándorlás következtében a német, és velők összekötött népek közötti ellenségeskedések és háborgások a Nibelungen- és egyéb akkori költeményekben foglalt német hősköltészetre nyújtottak alkalmat: — úgy a magyaroknak is ezen nemzeti dalai azokkal együtt, mellyek a szomszéd népekről győzedelmeiket hirdették, a magyar hősmondának különös köré képezték. De, fájdalom, úgy látszik, ezek össze nem szedettek; és ámbár ismerjük nagyrészt tárgyat a Névtelenből és a legrégebb krónikákból: hiányzik még is a népköltészet alakja. És milly hathatós lehetett ez akkor! midőn még számos tárgy neve is a honihősek mindannyi tetteire emlékeztetett.

De a későbbi időkre is többféle tekintetben nagy fontosságuk voltak ezen győzelmek. Ezek határozzák meg részint a magyaroknak más nemzetek iránti állását; ezen alkalommal végbevitt tetteik szabályozák az új hon fölosztását; részint ezeken alapult későbbi alkotmányos és polgári létök; sőt befolyásuk az országnak minden egyéb viszonyai elrendezésére is szembe tűnő.

Árpád az új föld meghódítását maga intézte, midőn a körülményekhez képest Attila birtokából származtatott jogát követéségek által érvényesítette; vagy a vezéret seregekkel ellátva az ellenszegültek megtörésére küldötte; avagy maga is fegyverhez fogott. E harczokban nem egy vitéz lelte dicsőségét, és mai napig viszhangzanak e nevek: *Szabolcs, Tas, Tuhutum, Zuard, Kadocsa, Huba, Lehel, Bölcs, Botond stb.* Egymásután legyőzettek fegyvereik által az itt uralkodó fejedelmek: *Zalán*, a tótok és bolgárok ura, a Duna, Tisza és Garan közt egész a Kárpátig, védence a bizanti császárnak; — *Ménmaróth*, bihari herczeg a Tisza, Maros és Szamos között; — *Gelu*, az oláhok fejedelme Erdélyben; —

Glád, Maros és Orsova közti vidék uralkodója; — a Dunántul lakozó frank gyarmatok; — végtére a hatalmas *Szvatopluk*, Nagy-Morvaország királya, a Garantól nyugotnak. Az ezen fejedelmek által birt földek elfoglalása volt díja a győzedelemnek. Sokat segített őket ebben ama körülmény, hogy ezen a nagy népvándorlás közt fenállott országok romjaiból alkotott birodalmak még erős lábra nem kaptak, s egyébkint is, mint látszik, Európa uralkodói akkor egymás közt nem éltek legjobb egyezségben. Nagy-Morvaország legyőzésében Arnulf német király frigyesei voltak a magyarok. A X. század első éveiben be volt végezve a mai magyar föld elfoglalása.

Az itt felhozott harcztettek mellett a történet egy másik tényről emlékezik, melly valamint Attila jogára folyvásti hivatkozásukon kívül egy részről azon ügyeket bizonyítja, hogy vállaltaiknak a jog magasb szentesítését is megadják; ép úgy sajátosságos nemzeti szellemökbe mély belátást enged. Midőn Árpád legelső megjelenésekor e honban Zalán herczeg által visszavonulásra felszólítottatott, a legfényesebb ajándékokkal (u. m. drága lovakkal, tévékkel, rabszolgákkal stb.) ellátott követeket küldött ehez, kik Attilának, Árpád eldőldeinek birtokát felemlítvén, viszonzajándékul csak egy darab földet, egy csomó füvet, és két korsó dunavizet ki-

*) E rajz a Geiger híres művei után rajzolt s t. előfizetőinknek ígért képek III-ika. Szerk.

Árpád birtokába veszi a magyar földet *)

vántak. Zalán a küldött ajándékok szépsége által elbájosztatva, és a neki ácsott vermet észre nem véve, nevetve engedett a követek kérésének, kik örömtelven siettenek vissza Árpádhoz ezen, magában csekélynek látszó tárgyakkal. Látjuk a rajzon, midőn követei neki Zalán viszonaajándékait átadják. Ez jelképi (*symbolica*) birtokbavétele volt az országnak, melly a fegyver által történtet, a valódit meg előzte *).

Az ország elfoglalásával összekötve

*) Régi időben, midőn még a monda és történet szorosan egymás mellett állottak, sőt gyakran egygyé olvadtak, a kétféle elbeszélés is sokszor összezártatott; kivált ha a nemzeti irány annak bizonyos jelentőséget tulajdonított. Így alkalmat adta honunknak Árpád által történt jelképi birtokbavétele azon ismeretes mesére, hogy Árpád egy szép kantárral és nyereggel felékesített szürkén vásárolta Szvatopluk tót fejedelemtől az országot. Azonban ezen elbeszélésnek olly alakban nem lehet helye a történetben.

volt annak felosztása Álmos herceg választásakor alkotott egyezkedés 2-ik pontja szerint. A vezérek és azok seregei többnyire azon tájékokon nyertek telkeket, mellyek hősütegük tanúi voltak.

Emlitendő itt még a magyarok első népgyülekezete e földön mint előképe a későbbi országgyűléseknek, mellyet ők győzedelmük közt, Zalán meggyőzése után Körtvély tavánál, nem messze Gömölső (Gyümölcsény) erdejétől, a mai Csongrád vidékén tartottak. A herceg, és a vezérek, nemzetséggel együtt összegyülekezvén, közhatározat által szabályozák viszonyos helyzetüket, megrendelik a hadi kötelességet, és bíróságokat alkotának, mint az elkövetett vétkek büntetőit. Az itt megalapított rend vagyis szer után ezen hely maga Szernek neveztetett, és

A Szent István székesegyház Bécsben. -- (Lásd a leírást 270. oldalon.)

később rajta emlékül egy keresztyén templom épített. Századok lefolyta alatt elpusztult ugyan ezen — mint látszik — hajdan virágzó helység; de még ma is emlékeztetik az ott tartózkodó magyart a valódi bizant izlés szerint épített templom romjai, hogy nemzetének e hazában tartott első ünnepélyes gyülekezete által felszentelt helyen van. A helység jelenleg is *Pusztá-Szernek* nevezetik. (M. K.)

A Szent István székesegyház Bécsben.

Építészeti remekkel hazánkban nem igen dicsekedhetünk; — a mik voltak is, elsodorták az idők pusztításai. A tiszteletreméltó és kassai Erzsébet-templom rajzát már közöltük e lapokban, s bemutatjuk folytonosan azon nevezetesebb építményeket, melyeket a béke szelidebb korszakaiban azóta emelt hazánkban a vallásosság és hitbuzgalom. Ha csupán összehasonlítás kedvéért is, lássuk, mivel bírnak e részben másutt.

Németország több a középkorban épült nagyszerű egyházat tud felmutatni, melyek a góth építészetnek megannyi remek példányai. Ezeknek a bécsi sz. István székesegyház nemcsak első sorában, de sok tekintetben fölötte áll.

Ez épület Bécs legnagyobb nevezetessége; de büszke is rá a bécsi mondhatlanul és szeret vele dicsekedni. Ki Bécsről életében hallott valamit, lehetlen hogy előtte ez egyház neve ismeretlen volna; mert ki Bécsben volt valamikor, alig emlékezhetik oda vissza, anélkül hogy a szt. István egyházzal és tornyával elő ne hozakodnék.

Alföldünkön a tornyot a falu nyelének hívják, az István tornyról ép úgy elmondhatni, hogy Bécsnek nyele. Magasan emelkedik ki a végtelen háztömeg közül; az utazó első tekintetre azt gondolja: be alacsony lehet az a város, hogy a templom annyira kilátszik belőle. Pedig nem a város alacsony ott, hanem a templom igen magas.

E roppant egyház első építőmesterét, ki remek tervét is készíté, Wenzelnek hívták; alapkövét, mely az akkor még jelentéktelen Bécs falain kívül esett, II. Henrik határgróf tette le 1144-ik esztendőben és kétszáz évnél tovább épült, mert úgy mint most áll, csak 1363-ban lett kész, IV. Rudolf császár alatt. A tornyot csak 1360-ban kezdék építeni s nem egészen száz év múlva, 1439-ban Brachaditz János építőmester fejezé be. Eredetileg két torony

volt tervezve, de csak a déli egész, az északi pedig, miután 160 lábnyra emelkedett, félben maradt s mint képünkön látható, mai napig csonkán áll.

Hunyadi Mátyás 1485-ben bevévén Bécsset, kedves emberét Dóczy Orbánt tette meg e székesegyház püspökének s miután lakását is Bécsbe tette át, művészetpártolásából önként következtethetni, hogy az egyház másik tornyát is kiépíttette volna — ha tovább él.

Az István torony Bécsnek nemcsak díszére, hanem sokszor nagy szolgálatára is volt. Valahányszor ostromló sereg vette körül a várost, a hadvezérek az ő csucsáról kémelették az ellenséget. Ki is volt téve nagy veszélynek. Midőn 1683-ban a törökök másodsor vették ostrom alá a várost 200,000 emberrel, Karamustafa nagyvezér csak azon feltét alatt igéré lövésektől megkímélni a tornyot, ha a félholdat kitudzik rá. De e megalázásért elégtételt nyert az által, hogy a töröktől ez ostrom alatt elfoglalt ágyukból I. József császár 1711-ben harangot öntetett számára, mely 13 mázsás szívével együtt 367 mázsát nyom. 1782-ben VI. Pius római pápa misézett ez egyházban s erkélyéről osztá áldásait. Ez II. József császár alatt történt azon alkalommal, midőn ő ujtásait megkezdve, Bécsben egyszerre 10 kolostort szüntetett meg.

A kiállott sok ostrom alatt, valamint 1809-ben is, midőn a francziák a város elhagyásával a sánczokat fölvetették, az egyház sok rázkódást szenvedett s nem csuda, hogy később a torony csúcsa 3 $\frac{1}{2}$ lábnyra kihajolva függélyes állásából, félregörbült. Ez okból 1839-ben 63 lábnyit leszedtek belőle. Az ujan épített részt, egy 203 mázsás kovácsolt vasból készült váz tartja össze. Ebbe van beillesztve azon 8 oszlop, mely a toronycsucs loborának (pyramis) oldalait képezi. A torony csucsán a gomb felett egy kétfejű sas, e felett pedig a kereszt látható.

Az egyház alatt két emeletes kriptá van, melyben látható a császári sírbolt, hová a felséges Császári családból elhunytaknak belrészei tétetnek, szívük és holttetemeik máshová vitetvén. Az egyház hossza 171, szélessége pedig 117 lépés, magassága 76 láb. Van benne 38 márványoltár. Czfírozott teteje tarka üvegcsereppel van fedve.

A torony 72 és fél öl magas s belől több mint 700 lépcső vezet fel. Mi terjedelmét illeti, Európában minden tornyok közt legvastagabb. Mind a tornyot mind az egyházat igen megviselte már az idő s mennyire a költség engedi, folynak is a javítások. (J. L.)

T Á R H Á Z.

A „Wiener Zeitung“ véleménye a magyar nemzetiségről.

— A „Kolozsvári közlönyben“ *Dózsa* Dániel egy lelkes cikket ír, ezen cím alatt „Szeressük egymást.“ A cikk végén e sorokat olvassuk:

„Szeressük magyarokul egymást, ha senki sem fogna minket szeretni, akkor is s még inkább szeressük egymást.

De örömmel tapasztalhatjuk, hogy kezdenek nem ignorálni, s habár ittott a külföldi írók kicsinylőleg szólanak nemzetünkről: van szerenésünk tekintélyre hivatkozni, s megosztani olvasóinkkal szívem örömét, melyet a „Wiener Zeitung“, ezen a legfelsőbb kormány befolyása alatt álló, birodalmi hivatalos lap, mult havi 132-ik száma keltett fel lelkemben. Az idézett lapoként nyilatkozik nemzetünkről:

„Meg kell vallanunk, hogy a magyar nép az ő méltóságát komoly-ságával, hűszívű természetességével, szigoruan patriarchális erkölcsével, mely a családélet s vendégszeretet összes erényeit magában foglalja, szükségkép minden szemléltet legnagyobb tiszteletre gerjeszt. Mint érzelmeiben nyílt, erős, forró és igaz, szeretetében hű s egész az önfeláldozásig oda-adó nép, kedélyében a valódi emberiség alapvonalait tünteti fel; a műveltség hiány egyeseket néha vadakul sőt nyersekül mutat föl; de a csikós, ki többet társalog állatokkal mint emberekkel, sőt maga a betyár, a polgári társaság intézményeivel szemben ellenséges állást foglalt el, soha sem alávaló. E nép közt nem találás elsüllyedt, elvetemült szíveket, minden egyes tagja bizonyos lovagias szellemtől van átlengve. Ez valóban nem is lehet másképp egy kitünően elhatározott és vitéz népnél; hogy pedig a magyar ilyen nép, ezt az egész világ ismeri.

Meglepő az az ügyesség, logikai él, melylyel gondolatait gyönyörű nyelven kifejezni tudja. A magyar kitünően talál, eleméz és vitat; ez adomány még a közönséges embertől sem tagadható meg. A magyar nyelv nem ismer tájbeszédet; s meglehetősen általános hibátlansággal beszéltek; ez okozza, hogy a nép minden osztályának kifejezés módja választékosnak tűnik föl. A magyar nyelv kitünően zenei hangzatu, ezenkívül sajátzerű nyelvtani alakokkal jeleskedik, melyek neki a határozottság, átlátszó világosság s szónoki emelkedettség mellett kitünő rövidség s tartalmas, velős felfogás jelleget kölcsönzik. A gondosan elemző értelem adománya a magyar lényében ha-

tározottan előtérbe lép s félreismerhetlenül visszatükrözi magát nyelve rendszerében.

Itt tehát, mikép látnivaló, igazi életerős és ritka adományu néppel van dolgunk, s valóban „*hivánunk kell, hogy egy ily reményteljes nemzetiség a maga körében mindig virágzóbban és tevékenyebben fejlődjék. Felsőes erő rejlik e nemzetiségben*, mely egyesülve azon erővel, melyek működésén az egész birodalom jóléte alapszik, az első helyek egyikét foglalja el.“

Csak azért közöljük e helyen is a bécsi hivatalos lap fentebbi sorait, mert még mindig számosan vannak és lesznek örökké, kik inkább hisznek a távolból s magasból jövő hangoknak s ismét mások, kik abban is, a mit önszavok régóta sugall, még jobban megerősödnek, ha azt más, részrehajlatlan, meg nem vesztegetett ítélet által helyeselve látják.

Kakas Márton a műtárlatban.

(Vége)

A ki a szép képeket szereti, mikben valami eszmét akar látni, az e mostani tárlatban bőven válogathat. Ott a részeg szerelmes 6. szám alatt Müllertől; a kocsmában lakodalom van, a parasztleányt fiatal szeretője felkéri tánczra; de már a jámbor nagyon el van ázva, igen rövidet pillant. Az arcok élethű kifejezésein kívül remek a soknemű világítás, mely a közelebb s távolabb álló lámpákról jövőn, az egészet még sem zavarja.

A 20. kép beteg leányt zárdába vivő apácák, kitünő szépségű munka. Az ember érzi a képen a csendes tó vizének hűs levegőjét s az alakok arczán a képnek megfelelő lelki csendet.

30. sz. A cs. k. osztrák sereg bevonulása Velenczébe. Pechttől. Minden alak egy befejezett művészi egész. 33. Thaggery kos-portraitja oly élethű, hogy csaknem rákiált az emberre, hogy „beee!“ annyi bizonyos, hogy a kérvésztés lehet látni.

38. Plachtyól. László király megismeri Salamont, midőn a templom előtt alamizsnát oszt neki. Sok jó van benne, de az egész felfogása *szük, szük* a templomajtó, mellyen a király kilép, a király arczkifejezése Salamon mérges arca mind nem teszik azt a hatást, a mit az alapeszme követelhetne magának, nem tudom miért: mindegyik alaknak az orrahegyén egy-egy fényes

fehér pont van; úgy tetszik, mintha Salamon azért haragudnék, hogy Lászlón még nagyobb van, mint az övé.

Egyike a tárlat legnevezetesebb műveinek Petőfi arcképe. Orlai Petrics Samutól. A költő Debreczenben van, mint megtért vándorszínész, ott ül a kályha mellett, mely bizonyosan fütetlen, mert rajta áll az orvosságos üveg, pedig az ablakon benéz a tél; asztala egy rongyos szalmaszék; pamlaga egy ócska láda, úgy ír egy megkezdett verset: „boldogtalan voltam teljes életemben.“ A költő arca híven van találva, még hűbben kifejezve rajta az a bús komorság, mely Petőfinél a legmagasabb humornak volt szülő anyja. Az alaknál az alsó testrészek aránytalanul rövidek a fej nagyságához mérve. Petricsnek más képein is venni észre a hiányt.

Marastoni Jakab oltárképe csinos, figyelemmel dolgozott mű.

A 35. kép megint tájfestmény Langetól. Jó nagy kép, elfoglal egy falat; de hogyan volt a festőnek kedve annyi egyforma fát egymás mellé festeni.

46. sz. Flamandi parasztnő. Szerzője iparkodott mindenféle elképzelhető szint ráfesteni egy pár ember arcra. Szivárvány az, nem portrait.

Ellenben nekem a 47. számú vak koldus leányával. Hurvóly. Ha én festő volnék, aztán ilyen képet látnék; aztán nem volna kedvem olyan képeket közszemlére kitenni, mint a millyen nagyon sok van itt aranyrámába foglalva; hanem addig tanulnék, míg ezt utolérném.

Két alchymistához is van szerencsénk, 48. Hognettól és 53. Brückétől, az utóbbinak arca olyan, mintha rostát nyomtak volna hozzá. Egyik sem csinál aranyat; hanem Brücke brabanti polgárleánya 49. sz. a. olyan szépen van színezve, hogy az embernek kedve volna beleharapni, azt gondolva, hogy ősi baraczk.

Az egylettől sorsolásra megvett művek jól vannak választva. Az 55. sz. Bürkeltől Haramia támadás. 56. sz. Hrusemanntól Téli tájkép — egy kisinyt csokoládés árnyékkal, — Rhombertől 57. sz. Templomba készülés, Brodskytól 58. Bükkerdő, 59., 60. Lotztól Alföldi jelenetek, Plathy Ferdinándtól 61. sz. Morus Tamás a börtönben: gyönyörű kép: pedig olyan egyszerű az egész. Egy öreg ember, fejét a börtön falának támasztva; de azért mennyi van ebben. Méltó társa a 62. sz. Bischofftól. A Mikulás.

A műlajstrom végén megtudjuk, hogy külföldi művek megvételénél magyar ember a szállítási költséget is fizeti, német ember pedig azonfelül a vámot is. Ott áll nyomtatva.

Irodalom és művészet.

— Magyar akadémia. F. hó 6-kán tartott ülésében Ballagi Mór a nyelvújítást vévén értekezése tárgyául, Bugát „szócsintánát“ taglálá, s az újításban mérsékletet ajánlott. — Ballagit, Hunfalvy váltá föl, s Czuczor Gergelynek a betű fölötti nézeteire tett némely észrevételeket. — Ezután az akadémia, bizottmányi jelentés folytán kimondá, hogy Széchy Gusztávnak a magyar zene körüli működését nem pártolhatja. Végül Mátray indítványozá, hogy a Kisfaludy társaság népdalgyűjteményét kéré vissza az akadémia Erdélyi Jánostól, kinél a gyűjtemény használatban volt mindez ideig. Az indítvány elfogadtatott. (M. P.)

+ Olvastuk már első számát a hetilappá alakított „Falusi gazdá“nak. E czim eléggé megmagyarazza irányát is. Megjelenik hetenkint egy negyed-rét iven olly alakban, mint a „Vasárnapi Ujság.“ Előfizetési díj egész évre 5 pft., félévre 2 ft. 30 kr. p. Az első szám a gyönyörű czimképen kívül következő tartalommal bir: A küszöbön (bevezető szó), Érkövy Adolf, szerkesztőtől; A paradicsom, Török Jánostól (e cikkre különösen felhívjuk gazdáink figyelmét); A magyarországi országutak állapota, Fényes Elektől; Vidéki közlemények (Fehérmegye) Kenessey Kálmántól; (Csongrádmegye); Vegyesek; Gazdasági irodalom; Bécsi börze, gabnaárak. Hirdetések. — Végre tehát olly rendez gazdasági lapnak is örvendhetünk, mely az alsóbb földműves nép igénye- és értelméhez szabva, hivatva van annak telkéu megmondásitni és így hazánkban általánossá tenni az okserübb gazdálkodást. Ki ne igyekeznék azt minden kitelhető módon támogatni!

+ Szabadkán egy új magyar lap fog megindulni „Szabadkai közlöny“ czim alatt. Szerkesztője Antunovics József leendő. A vidéki lapok jótékony hatásához tartozik az is, hogy nagy befolyással vannak az olvasó közönség körének tágitására, mi a művelődés leghathatósab előmozdítása. Azért csak örvendünk lehet, valamikor egy vidéki lap keletkezéséről hírt veszünk.

— Megjelent a „Sárospataki füzetek“ czimű évnegyederes folyóirat az egyház és nevelés, tudomány és irodalom körében. E folyóiratot, mint annak idejében megirtuk, kiadják Hegedüs László, alsó-zempléni esperes és Szeremley Gábor hittanár, szerkeszti Erdélyi János bölcsészeti és nevelés tanára, a m. társaság tagja. E 12 ives füzet tartalma. Előszó, Erdélyi Jánostól; Egyházalkotmány, Hegedüs Lászlóval; a protestantizmus elve Szeremley Gábortól; a hazai bölcsészeti történelméhez (Laskai Csókás Péter) Erdélyi Jánostól; Boesky és a bécsi békekötés, Pálkövy Antalól; Melanchton a házassági elvadásokról, RK-tól; népiskola és képezde, Árvay Józseftől; a Zürichi ev. ref. egyház megalapítása s kifejlése, Antal Jánostól; Majoros András emlékezete Erdélyi Jánostól; a földnépei vallásos tekintetben, Nagy Józseftől; emlékezések Schellingre, Vályi Páltól; magyar prot. egyházi történeti kútfők Finkei Páltól; gelei Katona István levelei; irodalmi levelezés (I. Somosy Kazinczyhoz, II. Kazinczy Somosyhoz); iskolaügyi értekezlet; szózat a magyar prot. egyházi díjazás ügyében Baksai Dánieltől; protestans világhírnika; levelezések; szerkesztői utószó.

E tartalomjegyzék eléggé tanúsítja a gondos szerkesztést, a munkák belbecsének megismerésére nézve pedig ajánljuk mindenkinek figyelmébe a vidéki sajtó ezen legbecsesb termékének megolvasását. — Hogy e vállalat

kelendősége s a kor mozzanataival lépést tartó érdekessége minél inkább emelkedjék, igen czélszerű intézkedés, mit a szerkesztő utószavából tudunk meg, hogy e füzetek ezantul nem 15, hanem hat ives szállítmányokban évenkint tiszzer fogzat kiadatul. Előfizetési díj egy évre 6 ft., félévre 3 ft. — A „sárospataki füzetek,“ valamint a sárospataki nyomda egyéb termékei kaphatók s megrendelhetők Pesten Ráth Mór könyvkereskedési irodájában (váczi-utca a vastuskóhoz 1. emelet).

+ Megjelent a Greguss Ágost és Hunfalvy János által szerkesztett Család könyve 4-ik füzete. Erről méltán elmondhatni, hogy közhasznú vállalat. A füzet tartalma: Fáy András (aczélmetszetű arcképpel); Shakespeare és a huszonegy éves Goethe; II. Rákóczy György lengyel hadjárata 1657-ben, Szilágyi Sándortól; A villanyosság alkalmazása óraművekre (rajzokkal), Greguss Gyulától; A vértés vakond (rajzzal); Első Katalin orosz czárné, Hunfalvy Jánostól; Egy kis sár II. Brassai Samutól; Tyenar Ku (tatár rege); Egy kis éremtan, Rosty Zsigmondtól; Az inga (rajzokkal), Szekcsik Tamástól; Utí vázlat; Egyveleg.

Ipar, gazdaság.

+ A mult gazdasági kiállításon pályázott juhok lenyirt gyapja, valamint a kiállított gyapjubundák, a kinevezett választmány ellenörködése alatt megmosatván, osztályoztattak és jutalmaztattak. Merino kosok közt első jutalmat (140 pft.) gr. Károlyi Istváné, a másodikat (110 pft.) gr. Károlyi Lajosé nyerte; a merinó nőstények közt első jutalmat (140 pft.) Czillehert Róberté; a hazai fajnál pedig a jutalom (110 pft.) Geiszt Gáspár kosának íteltett. Ezekon kívül még számosan nyertek arany, ezüst és bronzoklevelet.

+ Angol vélemény. Említettük annak idejében, hogy egy angol lap külön tudósítót küldött a magyar gazdasági kiállításra, hogy végre az angolok is igaz valódi ismereteket szerezzenek rólunk, s ne legyenek kénytelenek egy némely idegen lapok után indulni, kik néha felöltő badarságokat sziveskednek rólunk a külvilág előtt közzé tenni. Ez angol lap a „Galignani's Messenger“ mellyben a nevezett tudósító többek közt írja, miszerint látta már a párisi, bécsi, brüsseli kiállítást, de a megítélésben annyi gyakorlati ész, s megkülönböztető tehetséget, egyik helyen sem tapasztalt, mint nálunk magyaroknál, Pesten. A gépek- és ekéknél — ugymond — több napi hosszas vizsgálódás és pihatolás által igyekeztek azok használatát kiismerni, olly kevéssé akarnak bármit szóra hinni. A gépeknél nem az elmés szerkesztőket, hanem azokat keresték, mellyek egyszerűségük mellett a szesz használatot jobban kiállják. A jutalomoztatás is különböző volt a bécsitől. Igen helyeselhető, ugymond, hogy Pesten megtisztelő kitüntetésben az angolok, a pénz-jutalomban a nemzeti kiállítók részesültek, valamint az is igen helyeselhető, hogy a terményekre nézve nem általán a legjobbak nyertek kitüntetés, hanem tekintetbe vétettek a termelés körülményei és eszközei is. — Az angolok így ítélték rólunk; meritsünk ebből is bátorságot és önbizalmat.

z A bécsi nemzeti bank ez idei félévi kimutatása szerint, egy bankrészevény a mostani magas árkelet (1000 pft.) hat száztólit, az első kibocsátási ár (500 pft.) szerint pedig 12 száztólit hajt. Értesülünk továbbá, hogy e bank hitelintézeti osztálya 1856. jul. 1-étől, mint működése megkezdésének napjától mostanig 12,422,400 forintot kölcsönzött ki; de hogy erről mennyi jutott Magyarországra, arról mélyen hallgat a tudósítás.

M i u j s á g ?

— Albrecht cs. kir. főherczeg Magyarország főkormányzója Ő Fensége jun. 29-én este, Prágán át, Norderneybe utazott, a tengeri fürdő használatára.

— Ő cs. kir. Fensége Hildegardé főherczegnő junius 24-én este Münchenbe érkezett.

— Pályázati értesítés. A Ráday-jutalomra jul. 1-jeig érkezett pályavígjátékok: 1. Tévédések veszedelme, 1 felv. 2. Nem nőszülök, 2 felv. 3. Szomorujáték, 1 felv. 4. Világfájdalom, 2 felv. 5. Egy év múlva, 2 felv. 6. Ki a nyertes? 2 felv. 7. Rajz, váltó, sorsjegy, 2 felv. 8. Egynapi fogadás, 1 felv. 9. Meglepetés, 2 felv. 10. Crinoline is czélhoz vezet, 2 felv. 11. Mi győztünk, 1 felv. 12. Veszedelmes mátkanézés, 2 felv. 13. Ludmilla, 2 felv. 14. A rózsá titkai, 2 felv. 15. Ne csinálj adósságot, 2 felv. 16. A szoba cziczu, mint ügyvéd, 2 felv. 17. Háztűz nézés, 2 felv. 18. Megtámadott . . . Védjen! 1 felv. 19. Bokréta, 1 felv. 20. Két Sándor, 2 felv. 21. Szerlem és örökség, 2 felv. 22. Egy jelenet a szinfalak mögött, 2 felv. 23. A rabló vezér, 2 felv. 24. Kék domino, 2 felv. 25. Petronella, 1 felv. — Komlóssy Ferencz, a nemzeti színház könyvtárnoka.

+ Rozsnyón a gömöri vasgyártársulat és birtokosok ünneplés alkalmakra egy gyönyörű zászlót készitettek, melly gazdag és nehéz zöld selyemből készült e német fölirással „Glück auf“ mi magyarul ezt teszi: „Szerencse fel!“ Zászlószentelés után nagy lakomát tartottak, mellyen taraczkdurrogás kíséretében vígan töltek, boroztak.

+ Vidéki olvasóink, kik naponkint olvasnak Pest csinosodásáról, azt hinnék, miszerint Pest olly szép, hogy már szebb nem is lehet; pedig dehogyan nem! csak ha valamivel szebbült, akkor vesszük észre, hogy előbb még sem volt olly szép; így járunk akkor is, ka azon hir valósul, miszerint b. Sina Simon Pesten egy nagyszerű palotát akar építtetni. Szeretnők hinni, hogy ez nem olly sovány hirlapi kacsa, melly múnásaink hasonló építkezési szándokáról már annyiszor keresztül uszott az ujdondászi rovaton.

— Soproni barátainktól vesszük a ma meglepő tudósítást, miszerint ama sokat utazott s tapasztalt nevelő Hrabovszky Dávid, a ki eddig a soproni kerületi ágost. vall. nyilvános főgymnasiumban mint a német nyelv és irodalom tanára, három év óta áldásteljesen működött, egészségi állapota tekin-

tetéből nyilvános eddigi állomásáról lemondván, nálunk Pesten szándékozik szép tudományát s ritka műveltségét magántanításnak szentelni. Ezt valamint számos barátainak, úgy a közönségnek is annál nagyobb örömmel közöljük, mennél inkább meg vagyunk győződve, hogy ezen derék tudósunk, magán uton is *alapos műveltséget* fog terjeszteni körünkben.

+ *A költészet hatalma!* Az angolok csak alig pár évtől bírják fordításban Vörösmarty és Petőfi több költeményeit s e jeles művek már is azt eredményezék, hogy az angolok irodalmunk kedvéért nyelvünket kezdik megtanulni. Londonban megfordult magyarok állítása szerint, ott több angol hölgygel társalogtak, kik nyelvünket igen szép kiejtéssel és folyékonyan beszélik.

↗ *A vak szerencse* is eltalálja néha, kit kell felkarolni. A Pálfi-sorsjegy főnyertes sorsjegye ez idén a győri izraelita kórház birtokában van.

△ Czeplédről a napokban egy nőt hoztak be az egyetem kórházába, kinek lábán elefánt daganat levén, az mintegy 80 fontot nyom és így ez egy láb majd nem nehezebb az egész testnél.

— *Hunyad-gőzös kémjárata a Maroson.* T. szerkesztő ur! Ön lapjai már dicséretesen emlékeztek az alföld mult heti legnagyobb eseményéről. Engedje meg egy szemtanúnak, hogy e nagy reményekre jogosító próbaut részleteit is följegyezhesse éber figyelmű lapjában.

Mult június 27-én délelőtti 11 órakor Hunyad-gőzösn Szegedről megindulván, még az nap Nagy-Lak alá értünk, s itt éjszakáztunk. Más nap reggel utunkat folytatván, Aradhoz közel Zaderlachnál oly kevés vizet találtunk, hogy Hnyad gondolkodva megállott. Azonban a hajót vezénylő erélyes Csasznek kapitány parancsol, Hunyad bátran neki megy és becsületesen föl is ültünk. De sebj! még azon este Hunyadot a zátonyon áthúztuk; más nap 29-én reggeli 8 órakor Arad alatt kikötöttünk. Le nem irhatom azon szives fogadtatást, melylyel Hunyad-gőzös és a gőzhajótársaság jelen levő tisztjei fogadtattak; mind a megyei és városi hatóságok, mind a kereskedelmi kamara küldöttsége nem győzték Hunyadot sziveségükkel elárasztani. Más nap reggel a városi hatóság a derék polgármester elnöklele alatt, a tanácsbeliek és kereskedelmi testület tagjaiból választmány jött ki, a kikötőt, majd 150 öl hosszút, és rakodó helynek is jó nagy tért ingyen kijelölt, valamint ez utolsónak feltöltését is a városi tanács magára vállalta, s a gőzhajó-társaság használatára, míg hajóit Aradra járatja, átengedte. Illyen a magyar, t. szerkesztő ur, illyen a magyar sziveség, vendégszeretet, és mondjuk ki eszélyessé! és illyen tiszteletre méltó város volt megfosztva a gőzhajótól, minő Arad, mellynek párját széles Magyarhonban alig találjuk. Itt nemcsak lelkesedni tudnak a közönyt, hanem okosan felfogván saját érdekeiket, ott a hol kell, tenni s áldozni is tudnak. Kövesse áldás e nemes buzgalmat is!

A kikötő kijelölése után a gőzhajón egyszerű szerény reggeli várt a küldöttségre, hol épen nem hiányzottak a lelkes áldomások. Délután 4 órakor valamennyi hatóság és a honoratiorok nagy része a hajóra szállván, Hunyad folytatta velök útját fölfelé; a hid alatt csak alighogy elmehetett, pedig a víz nagyon sekély volt. Jókor Glogovác alá értünk, hová a vendégek kocsiakat rendelték; azonban Hunyad nem ereszté el őket egyhamar, a vizgalom és ünneplés kedv megújult, midőn is nem volt hiánya az éltetéseknek. Többi között a lelkes polgármester emelt szót, s e próbautat intéző Molnár Gábor felügyelőre és Zechmeister szegedi ügynökre, úgy a gőzhajózási társaságra poharat köszöntött; következtek minden részről a viszont toasztok. Vigan telt e gyönyörű délután. Hunyadnak tovább kellett volna haladnia Lippáig; de a víz igen nagy apadásnak indult, úgy hogy már a feljövétel is igen bajos volt. Nehogy tehát visszajövetelünket egészen elzárva találjuk, megfordultunk és esti 9 órakor Aradra visszaérkeztünk.

Július 1-én délután 4 órakor utunkat Aradról lefelé vettük, midőn már a víz többet 2 lábán apadott, s voltak helyek, hol nem volt több viz, mint 2 láb 2—4 hüvelyk, holott Hunyad legkevesb 2 láb 8 hüvelyket igényel, még is sok fáradság, viszontagság után szerencsésen Szegedre érkeztünk. Tehát beteljesedtek vágyaink, megértük azt, hogy Aradon felül is volt gőzös; adja az ég, hogy sem a Maros vidéke, sem a gőzhajózási társaság reményeikben ne csalatkozzanak; én meg vagyok győződve, hogy a Maros vetekedni fog bármelly folyójával a honnak.

Mi a fáradságos és akadályokkal sokat küzdött próbautat illeti, arra nyilvánítom, hogy épen így volt jó, mert megtanultuk az akadályokat ismerni; pedig mindig úgy tapasztaltam, inkább a rossz oldalát előbb, s azután a javát, mint megfordítva. A jelentés fölterjesztett a gőzhajótársaság igazgatóságának, s hiszem mihelyt a víz javulni fog, a gőzhajózás megnyitattik Aradra. Szegedről fölfelé 18 óra, lefelé 11; megjegyezvén, hogy mindegyik szám kevesebb leend, mihelyt bátran járhat a hajó, ismervén a folyam ágyát, sőt nagy vízzel is hamarabb fog menni, így egy nap alatt nyáron föl és le is érhetünk. Előlegesen következő állomások vannak kitűzve: Makó, Apátfalva, Csanád, Nagy-Lak, Perjámos és Pécska. El nem mulaszthatom azok neveit is ide írni, kik részt vettek e kémjáraton, s kiknek érdemei följegyzésre méltók, u. m. Molnár Gábor kapitány, a szolnoki állomás felügyelője, Zechmeister ügynök, ki is a kereskedelmi szakban volt kiküldött; Csasznek (magyar) kapitány, kinek erélyét csak a birja fölfogni, a ki látta; továbbá az értelmes Wrisberg, kapitánya különben Hunyadnak, amaz csupán ezen utra volt oda-rendelve, s a fáradságos munkálatok vezetése volt reá bízva.

Lelkemből örülök, hogy illy rossz víz-állásnál illy jól ütött ki a próba; képzeljük jó viznél! Tehát a Maros mégis hajózható. Voltak, kik eddig örökké tagadták ezt.

Végül el nem mulaszthatom még megemlíteni, hogy Makó város hasonlólag a legmagyarosb sziveséggel fogadta a gőzöst, s az állomást és rakodó helynek feltöltését is átengedni ígérkezett. — Közli Szegedről. K. P.

△ E hó 1-én a soproni evang. főgymnasium tanuló ifjusága, majd 60 éves szokása szerint „Örömmünnep“ név alatt szavalati ünnepelet tartott saját dolgozataiból magyar nyelven. A résztvevők igyekezetéről sok dicséretet hallottunk, a közönség is nagy számmal sereglett össze a magyar ünnepeyre.

Szerkesztői mondanivaló.

1298. X.—falvára. Tehát azon ur, a kinek fizetnek évenként „400 szekér apró szénát, 400 csirkét, 400 kenyert 400 lapoczkás sódort, 400 szor 17 krt vagy is ágybért, 250 köből gabonát s két telek utáni föld megmíveltetését“ — egy árva garast sem talál, mellyet az irodalomnak szentelhetne? Az ő példája után indulnak az előljárók és az előfizetési iv a 2000 lélek kezei közül, ön aláírását kivéve, türesen tér vissza hozzánk! Bizony sajnáljuk hogy oly keveset törődnek a világgal, melly előbb utóbb megszólja őket. Már is azt mondta itt valaki, hogy az a 2000 lélek még nem is lélek, hanem inkább csak test. — Sugja meg nekik, kérem.

1299. Ersekujvárra. G. J. urnak. Későn jött, de volt is már afféle közölve; tessék utána nézni. Kijelentettük, hogy a patkányok ki vannak irtva a Vasárnapi Ujságból. Lesz maholnap más tárgyunk.

1300. Uj Barsra. Az ajánlatot szivesen vesszük. Az utóbbi levél, jelen alakjában, csakugyan inkább iskolai lapba való volna.

1301. Ung megyébe. K. J. A „toklász kiirtására“ szóló pályázat kitűzésére valamelyik gazdasági közlönyünket ajánlanók önnek.

1302. Göcsre. Cs. S. A két alkalmi vers nagyon elkésett.

1303. Bujba. T. P. Vajjon megbirja-e a jelen sajtó ama közleményeket? Látnunk kellene őket, hogy itélhessünk. Reményünk nem nagy — de ön talán szentelhetne nekik egy szabad órát.

1304. Zilahra A. Ferencz. A recom. levélben a megirt 3 ft előfizetési díj nem volt feltalálható. (Kiadó hiv.)

1305. Utrechtbe. P. K. Igen szivesen közölnök, de ha terjedelme netán akadályul szolgálna, igyekezni fogunk, hogy más uton lásson napvilágot.

1306. Szolokra többeknek. Edvi Illés Pál urhoz irt becses felhívó soraikra válaszul, hogy a kívánt tárgyak vitatása a Vasárnapi Ujság körén kívül esvén, nemes tudványuk kielégítése végett az „Ujabbkori Ismeretek Tárára.“ (megjelent Pesten Heckenastnál) és különösen a Szeberényi Lajos által kiadott „Protestans népkönyvtár“ első kötetére (Gyula 1857) utaljuk. Az utóbbi általában igen tanulságteljes érdekes olvasmány.

1307. Iharos-Berénybe. P. G. A rajz csekély érdekű; számos palotát kell még előbb adnunk, míg erre kerül a sor. A leírást használni fogjuk.

1308. A pécsi es. kir. postahivatal négy előfizető után 12 ft helyett 15 forintot csatolt megrendelő leveléhez; a felesleg küldött 3 forintról tessék rendelkezni. — (Kiadóhivatal.)

1309. A csibráki olvasótársaságnak kívánságát nem teljesíthetjük, a küldött 1 ft 30 krt rendelkezésére bizzuk. — (Kiadóhivatal.)

PÁLYÁZATI ÉRTESÍTÉS.

A Vasárnapi Ujság által mult években kitűzött pályadíjakra nézve hátra van még szólnunk egy történeti pályakérdésről, mellynek határideje meghosszabbított, s melly így hangzott: „Készíttessék egy a magyar nemzet művelődési történetét tárgyzó mű az Árpádok korszakából.“ **Jutalma 10 darab arany.**

E pályázatra, mint annak idejében kihirdettük, 3 munka érkezett be.

Ezek között a bírálók (Pákh Albert, Jókai Mór és Bérczy Károly) az I. szám alatt megnevezett művet, mellynek czime: „Nemzetünk műveltsége az Árpádok alatt,“ s jeliséje:

„Ne hidd, hogy állatbőrbe varrt vadak
S vért hőrpölő nem-emberek valának“ stb.

találták nemcsak legalaposabbnak, hanem világos és tiszta előadás tekintetében is a pályázat czélját leginkább megközelítőnek.

A névrejtő jeliség levél felbontatván, kitünt, hogy a koszoruzott pályamunka szerzője

VASS JÓZSEF,

kegyes szerzetbeli áldor, a kolozsvári róm. kath. nyilv. nagygymnasiumban tanár s lyceumi könyvtárnok.

Ugyan azon érdemes férfit, kinek nevét régóta tisztelettel említi a hazai tudományosság számos barátja.

A Vasárnapi Ujság szerkesztősége.

HETI NAPTÁR.

Hónapi és hetinaptár	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Gör.-oros naptár	N a p		Hold-negyedek
				kelet	nyug.	
Julius				Június (ó)		
12 Vasárnap	D 6 Henr. cs.	D 5 Nábor	30 F 5 12 Ap.	6. p.	6. p.	☾
13 Hétfő	Margit szüz	Margit	1 Julius	4 16	7 54	Utolsó ne-
14 Kedd	Bonavent. p.	Cyrus	2 Sarl. B. A.	4 17	7 53	gyed 14-kén
15 Szerda	Apostol. oszt.	Apostol. oszt.	3 Jácint v.	4 18	7 52	délutáni 2 óra
16 Csütörtök	Karm. B. A.	Faust vért.	4 Endre ér.	4 19	7 51	
17 Péntek	Elek. Genof.	Elek	5 Athánáz r.	4 20	7 51	13 perczkor.
18 Szombat	Arnold püsp.	Rozina	6 Sisoas r.	4 21	7 50	
				4 22	7 49	

TARTALOM.

Szeberényi János (arczkép). — Ifjuság. Öregség. Ritka önmegtágadás. V i d a József. — Az istenhelyi székegy hősleány (folyt.) Jókai Mór. — Szökött katona. Nép-mese, Gaal után. — Magyarország megalapítása (képpel). — A Sz. István székesegyház Bécsben (képpel). — Tarház: A „Wiener Zeitung“ a magyar nemzetiségről. K akas Márton a mütárlatban. Irodalom és művészet. Ipar, gazdaság. Mi újság? Szerk. mondanivaló. Pályázati értesítés. Heti naptár.

Felelős szerkesztő: Pákh Albert.